

Sygn. akt III AUa 130/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Wiśniewska SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Protokolant:	sekr. sądowy Barbara Dudzik

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **J. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy J. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 295/12

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego i przyznaje J. P. emeryturę od dnia 15 stycznia 2012 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz J. P. kwotę 210 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt III AUa 130/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. P. od decyzji z dnia 16 stycznia 2012 r., którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił mu przyznania prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca J. P., urodzony (...), w dniu 30 grudnia 2011 r. złożył wniosek o emeryturę. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (28 lat, 1 miesiąc

i 10 dni), nie pozostaje w zatrudnieniu oraz nie przystąpił do OFE. ZUS uznał, iż wykazał on 11 lat, 6 miesięcy i 14 dni okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1993 r. wnioskodawca zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Kopalni (...) (obecnie Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością) w K.. W trakcie zatrudnienia w okresie od dnia 15 marca 1975 r. do dnia 30 września 1975 r. pracował na stanowiskach wiertacza strzałowego i maszynisty sprężarek, natomiast w okresie od dnia 1 października 1985 r. do dnia 11 marca 1990 r. na stanowiskach maszynisty wiertnicy i ślusarza. W zależności od potrzeb wykonywał pracę na jednym z wymienionych stanowisk. Wnioskodawca najpierw uruchamiał sprężarkę, następnie wykonywał prace wiertnicze, a w razie awarii naprawiał sprzęt i wykonywał prace ślusarskie.

Powyższych ustaleń Sąd I instancji dokonał na podstawie dokumentów zawartych w aktach emerytalnych oraz aktach osobowych, a także zeznań wnioskodawcy oraz świadków: Z. C. i J. B..

Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca w wyżej wymienionych okresach zajmował po dwa różne stanowiska naraz, tj. odpowiednio wiertacza strzałowego i maszynisty sprężarek oraz maszynisty wiertnicy i ślusarza. W rezultacie nie wykonywał on tylko prac związanych z konkretnym stanowiskiem, ale też inne prace, właściwe dla drugiego zajmowanego w danym okresie stanowiska. Zatem w ocenie Sądu I instancji wnioskodawca nie wykazał w trakcie postępowania, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach o których mowa w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy powołując się na art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia uznał, że wnioskodawca nie spełnia wszystkich przesłanek wymaganych do przyznania emerytury, gdyż na dzień 31 grudnia 1998r. nie wykazał 15 – letniego okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Z tego względu odwołanie oddalił, o czym orzekł jak w sentencji na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Skarżący zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. przyjęcie, że nie pracował w warunkach uciążliwych i szkodliwych. Ponadto naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184 oraz art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez przyjęcie, że dwa czasy pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych nie stanowią w sumie również czasu pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, tyle że na dwóch różnych stanowiskach. W uzasadnieniu zarzucił, że brak jest dowodu jakoby w spornym okresie pracował w Kopalni (...) w K. na innych stanowiskach niż w warunkach szczególnych. Zdaniem apelującego błędnie Sąd uznał, że dwa czasy pracy wyłącznie w warunkach szczególnych nie dają sumarycznie również czasu pracy wyłącznie w warunkach szczególnych tyle, że o łącznej długości. Wnioskodawca wskazał także na oczywistą sprzeczność w wywodach Sądu I instancji, zawartych w uzasadnieniu, a polegająca na tym, że po uznaniu, iż „sporne okresy w Kopalni (...) w K. podlegają zaliczeniu do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach”, Sąd równocześnie reasumował, iż wnioskodawca „nie wykazał 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach”.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawca spełnia warunki uprawniające go do otrzymania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w szczególności czy legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Zatem kluczową dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okazała się ocena, czy wykonywanie prac na różnych stanowiskach w ramach dobowego wymiaru czasu pracy kwalifikuje się jako spełnienie przesłanki świadczenia stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (cyt. wyżej).

Sąd Okręgowy przyjął, iż wnioskodawca nie świadczył stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych, bowiem w dobowym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności charakterystyczne dla dwóch stanowisk. Pominięcie spornych okresów sprawiło, iż wnioskodawca nie spełnił warunku legitymowania się wymaganym stażem pracy uprawniającym do uzyskania emerytury w obniżonym wieku.

Sąd Apelacyjny analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pod kątem zgłoszonych w apelacji zarzutów stwierdził, że zapadłe w sprawie orzeczenie nie może się ostać. Podnieść bowiem należy, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji zostało oparte na nieuprawnionym założeniu o konieczności odrębnej kwalifikacji każdego rodzaju pracy w szczególnych warunkach, które wnioskodawca w spornych okresach świadczył, tj. wiertacz strzałowy, maszynista wiertnicy, maszynista sprzężarek oraz ślusarz. Tymczasem zasadna jest wykładnia regulacji dotyczącej emerytury za pracę w szczególnych warunkach, która pozwala objąć nią również tych pracowników, których pełny wymiar czasu pracy zajmował nie tylko jeden rodzaj pracy w szczególnych warunkach, lecz również inne rodzaje prac z poszczególnych działów i pozycji wykazu A do rozporządzenia, które pracownik wykonywał stale w zatrudnieniu. W konsekwencji pracownik, który wykonywał łącznie różne rodzaje prac w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jest uprawniony do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach, wymaganego do wcześniejszej emerytury. W niniejszej sprawie stanowiska zajmowane przez wnioskodawcę w spornych okresach, tj. wiertacz strzałowy, maszynista wiertnicy, maszynista sprzężarek, ujęte zostały w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej, w wykazie A dział I pkt 3 poz. 13,16 i 30. Podnieść należy, iż numeracja stosowana w powołanym wykazie odpowiada numeracji przyjętej w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Uznać zatem należy, że zarządzenie resortowe stanowi uszczegółowienie prac ujętych w wykazie A dział I pkt 3, tj. wydobywanie, obróbka i przeróbka surowców skalnych oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu. Jeżeli chodzi o stanowisko ślusarza, to przyporządkować je można do wykazu A dział XIV poz. 25 stanowiącego załącznik do powołanego rozporządzenia (bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie). Jak wynika bowiem ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, wnioskodawca obsługując wiertnicę, zobowiązany był także do jej naprawy oraz konserwacji.

Powyższe dowodzi, iż wnioskodawca w niezasadnie kwestionowanych przez organ rentowy oraz Sąd I instancji okresach świadczył stale i w pełnym wymiarze pracę w warunkach szczególnych, co zostało potwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Nadmienić należy, iż rozbięcie w nim przez pracodawcę zajmowanych stanowisk było spowodowane wymogami stawianymi przez Urząd Górniczy. Szczegółowa analiza charakterystyki pracy, sporządzona przez pracodawcę, (k.19 a.s.), pozwala jednakże ujednoclić charakter świadczonej pracy. Wiertacz strzałowy-maszynista sprzężarek, obsługiwał w istocie sprzężarkę dostarczającą energię sprężonego powietrza do napędu maszyn górniczych. Natomiast maszynista wiertnicy-ślusarz, zobowiązany był do obsługi maszyny wierzącej otwory, jak również usuwania ewentualnych usterek, dokonywania przeglądu oraz jej konserwacji. Uznać zatem należy, iż łączne zestawienie powyższych stanowisk, jest w istocie nierozdzielalnym aspektem świadczonej przez wnioskodawcę pracy w pełnym wymiarze, co nie zmienia faktu, iż wszystkie czynności przez niego wykonywane odpowiadają pracom ujętym w wykazie A stanowiącego załącznik do powołanego rozporządzenia i wykonywane były w warunkach stałej, znacznej szkodliwości dla zdrowia.

Reasumując, okoliczność że w spornych okresach wnioskodawca miał określone stanowiska pracy jako tzw. stanowiska łączone, wbrew twierdzeniom Sądu Okręgowego nie oznacza, że nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze. Wymóg wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy odnosi się do ciągłego (nieprzerwanego, stałego) wykonywania pracy w rozmiarze pełnych dniówek na stanowisku objętym wykazem prac w szczególnych warunkach. Zaś wykonywanie różnych prac na różnych stanowiskach w ramach dobowego wymiaru czasu pracy kwalifikuje się jako spełnienie przesłanki wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Kwestia dopuszczalności zaliczania różnych prac w ramach dobowego wymiaru czasu pracy do uprawnień emerytalnych w wieku obniżonym była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego (m.in. w wyroku z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, LEX nr 1130388), który przyjął, że pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia z 8 lutego 1983 r. - wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2012 r., I UK 227/11, stwierdził, iż nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, z czego a contrario wynika, że mogą i powinny być uwzględnione takie równocześnie wykonywane czynności, które miały szkodliwy wpływ na zdrowie zatrudnionego, bo zostały uznane przez ustawodawcę za pracę w warunkach szczególnych. W świetle powyższego nie ulega zatem wątpliwości, że wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych w zakwestionowanych okresach stale i w pełnym wymiarze.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że wnioskodawca spełnia wszystkie warunki od których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, o których mowa w art. 184 cyt. ustawy. Doliczenie bowiem do uznanego przez organ rentowy stażu pracy spornych okresów sprawia, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wyjaśnienia wymaga nadto fakt, iż Sąd Okręgowy w poczynionych ustaleniach faktycznych przyjął omyłkowo błędną datę urodzenia wnioskodawcy tj. dzień (...) zamiast (...). Ma to w zaistniałej sytuacji istotne znaczenie, gdyż Sąd Apelacyjny zmieniając zaskarżone orzeczenie przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia ukończenia przez niego 60 roku życia, tj. od dnia (...)r. pomimo złożonego w dniu 30 grudnia 2011 r. wniosku.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na zasadzie art. 386§1 k.p.c., natomiast w przedmiocie kosztów rozstrzygnięto w oparciu o art. 98 k.p.c.